

Paulon Viktória

PONTE DEL DIAVOLO

2017-06-07 | NOVELLA

„Amikor olyan idős voltam, mint te, elszegődtem matróznak egy öreg vitorlás hajóra, hogy kijussak rajta Afrikába. Ott aztán esteként oroszlánokat láttam sétálni a parton.”

Ernest Hemingway: *Az öreg halász és a tenger*

Nem jókedvükben nevezték el az ötlépésnyi hidat az ördögről. Alapos okuk volt, sőt inkább kényszer. Egy kőhíd ajándékba? Engesztelő lehet egy véletlen lábra lépésért, apró pimaszságért, kivált, ha ilyen kicsi hídról van szó, de nem az évtizedes tagadásért. Nevetséges fizetség, az ördögöt még inkább felbőszítették vele.

Marco csendes, válogatós gyerek volt, vacsoránál kotorászott az egyszerű szicíliai tálakban, és sosem látta senki, hogy a tenyeréből inna. Kilencévesen sajátos nézetei voltak a Szentírás egyes részleteiről, picit betűkkel jegyzetelt a lapszélén. Tízévesen viszont sohasem tette ezt mások előtt. Apró természetével észrevétlen meghúzódott a tyúkólban. A délután fülledt óráiban felmászott a háromfokú létrán a párás, édes illatba, térden, könyéken támaszkodva olvasott és írt alkonyatig. Tizenkét évesen rongyba csomagolta a teleirkált Könyvet, és elásta. Pontosan mondta fel a hittanokat, tanárai és papja megegyeztek abban, hogy közepes eszű a fiúcska, de hite szenvedélyes ahhoz, hogy pap legyen belőle.

1161-ben pünkösdhétfőn Padre Marco Torcellóra érkezett. Csak egy szem szicíliai citromot hozott magával a tengeribetegség ellen, de nem volt rá szüksége. Utazóládáját a látszat kedvéért a hajóra rakatta, most könnyedén dobták le a szigetre. A Padre a parton hagyta a mihaszna holmit, ünnepélyes, de könnyed léptekkel a templom felé sétált.

bűnbánó keresztények pásztor

Pompás díszben állt a tér, a Szűz Mária Mennybemenetele Katedrális imbolygott a nyári fényben, mintha évente egyszer maga az épület is megindult volna az ég felé. A fiatal

papnak egyetlen vágya volt: híveivel megértetni, hogy a földi lét a mennyországnak nemcsak előszobája, hanem próba, a lélek fáradságos edzése a boldogságra. De erről feljebbvalóinak nem beszélt. Ha kérdezték, hogyan szolgál majd a szigeten, egyszerűen csak azt felelte: bűnbánó keresztények pásztora lesz. A szentmise éppen csúcspontjára érkezett, leszegett fejjel térdelt a magasra tartott kehely alatt a nép. Az öreg Padre karja reszketett, Marco hangtalan léptekkel mögé sétált, átvette a kelyhet,

az északi bor illata fanyar mosolyra készítette. Letérdelt, sarkára ült, a kelyhet ölébe fogta, és énekelve beszélni kezdett. Az idegen hangra felkapta fejét a bűnbánó nép, és első pillanattól nyugtalanság költözött a szívükbe.

Eztán is így misézett, földön ülve, hívei körében, és nevetett vagy táncolt. Csak a féleszűeket és a tíz év alatti gyerekeket nem hozta zavarba, de szolgálata első éveiben még senki se félt tőle.

Graeme Churchard, flickr.com

Fél év múlva Marco lett a sziget plébánosa, és elkezdődött a furcsa boldogság, az élet szokatlan könnyűsége. A Szent Cecília ereklye koponyájára csipkefátylat tett a Padre, és arra buzdította a lányokat, hogy színes virágokkal keressék fel, akár koszorút is fonhatnak köré, ha szerelmi ügyekben tanácstalanok. Mert ilyesmihez ő, a fiatal, nőtlen férfi, nemigen ért. De még jobb, ha együtt mennek a koponyához, és a kérdéseket egymással is megvitatják. Tartsanak rendszeresen cecília-összejöveteleket! Padre Marco szerint az emberek külön-külön elveszettek, de együtt mindig kitalálnak valamit. Rómáig is eljutott híre, hogy Torcellón a lányok példaképe a házasságában is

szűz maradt nő, és ez igen jó fényt vetett a fiatal plébánosra. Mert annak híre nem indult el a tengeren, amit Marco mesélt, hogy Cecília azért nem hálta el házasságát, mert férje taszító volt, mosdatlan és durva, s az asszony maga vette kezébe szerelmi boldogságát. Nyári ligetekben titokban ünnepelte az életet. És hogy Cecília ezt bölcsen tette, igazolja, hogy az egyház is tiszteli és ápolja emlékét. Nem kellett sok idő, s már nemcsak a lányok, a fiatal és idősebb asszonyok is cecília-körbe jártak, nagyszerűen érezték magukat, és valóban sok mindent megoldottak.

a hősök hőse

Így a nőkre nem volt gondja a papnak, csiviteltek és kipirult arccal vihogtak a koponya körül. De Padre Marco a gyerekek hitéletéről is gondoskodott. Csak az első időkben furcsálták, honnan tudja a kedves Padre azt a sok történetet a Tizenkettőről, amit eddig senki se mesélt nekik. Torcellón a gyerekek legkedvesebb elfoglaltsága lett, hogy az apostolok boldog kalandjait játszották. Ám minden gyerek a hősök hőse, iskarióti Judás akart lenni. Március volt, húsvétra készültek, és Padre Marco – ahányszor csak kérték – elmesélte, mindig színesebben, hogyan egyezett meg Jézus a legbátrabb prófétával. Mert nem vállalhatta ezt az árulást gyáva ember! A kisgyerek Marco abban a szicíliai tyúkólban felírta, hogy kik a legbátrabbak az Újszövetségben, és Jézus után mindjárt Júdás következett. Ekkor kitalált még nőket, akiket a Szentlélek sorra látogatott, de mind nemet mondtak, s mivel Mária beleegyezett, ő is előkelő helyen van a bátrak listáján.

Úgy borult a boldogság a szigetre, mint egy nehéz posztóköpeny, ami bár meleg, de egyfolytában vakarózni kell alatta. A tenger pedig hétről hétre langyosabb lett. „Csoda!”, üvöltötte a Padre a parton állva, és a nyirkos novemberi szélben mezítláb álltak az emberek bokáig vagy térdig a kellemes vízben. Ezen az őszön már nem tűntek el a szúnyogok.

A férfiak úgy jártak gyónni, mintha multságba mennének. Nem volt titkuk a Padre előtt. Ki lassabban, ki gyorsabban, de megtanulták, hogy a boldogság választja ketté a dolgokat: maradnia kell annak, ami boldogságot okoz, és el kell távolodni attól, ami

nem. Padre Marco segített eligazodni, és e szerint támogatott vagy sem: válást, paráznaságot, lustaságot, falánságot, mindent, ami érkezése előtt mérlegelés nélkül a szánni való bűnök közé sorolódott.

stefanopaganini, flickr.com

Sokáig nem tűnt fel senkinek, hogy papjuk az énekeket kissé átírja. Hogy a sátánt (becenevén: az ördögöt) soha, de soha nem említi. Se félelemmel, se tisztelettel, se gúnnnyal. Addig nem is érezték ennek hiányát, míg a középkorú velencei halász, miután megözvegyült, Torcellóra házasodott, elvette a szintén özvegy és gyermektelen Mariát. A pár házasságuk első hónapjában felkereste az atyát.

– Padre Marco, én nem értem, amit Maria mond arról, hogy itt hogyan éltek. És nem akarnám megbántani, Padre, nem is helyeslem.

– Mit nem értesz, fiam?

– Annyira nem értem, Atyám, hogy beszélni se szeretnék róla...

– Akkor miért jöttél hozzám?

Látva férje tehetetlenségét, Maria vette át a szót:

– Padre Marco, a férjem nem annyira hisz még a boldogságban....

– Nem baj, lányom, majd fog!

A velencei halász a fejét csóválta, hümmögött, nagy levegőt vett, és kimondta:

– Atyám, Torcellón minden másként van, mint Velencében, minden, ami ott bűn, itt ünnep, ami ott tisztátalan, itt szent, és bár én csak egyszerű halász vagyok, úgy gondolom, itt az ördög mesterkedik.

Padre Marco elsápadt a dühtől. Maria engesztelően mosolygott rá, és rosszallóan nézett férjére, hogy így felmérgezte a kedves Atyát.

– Fiam, ne nevezd magad egyszerű halásznak, a halászat bibliai mesterség. Te magad is boldog lehetnél, ha az ördögbe vetett hitedet valódi hitre cserélnéd, ha Istenben bíznál, és nem a sátánban!

– Én nem bízom az ördögben, hanem félek tőle!

– Tehát hiszel benne!

– Miért ne hinnék?! Az Úrjézust is megkísértette, bajt és veszedelmet hoz a világra, nem tagadni kell, hanem harcolni ellene.

A Padre bosszúsan leintette, sarkon fordult, és otthagya őket. A férfi utána akart menni, de Maria megfogta a karját:

– Engedd elmenni, majd válaszol később, most egyedül kell lennie. Gyere az öbölbe, fürödjünk meg, ott van a többi asszony is!

– Advent van, Maria, havaseső esik!

– Tudod, a mi tengerünk langyos! Milyen nehezen szokod meg...

– Ezt az egész Torcellót nehezen szokom meg... – dűnnyögte a halász, és hunyorogva nézte, jól látja-e a sok telt idomú, meztelen asszonyt ugrálni a vízben. Bizonyosság volt a pucérságra, hogy Maria kikötötte derekán a ruhát, és integetve futott a parton, haja meztelen fenekét csapdosta. Ernesto, ha a szívbeli torcellói boldogságot még nem is érezte, az ágyékit már igen.

John Reynolds, flickr.com

Ezt követő vasárnap prédikált a Padre először az ördögről. Amikor felkelt a padlóról és azt mondta, „ma az ördögről mesélek”, Maria megszorította férje kezét, és a halász elégedetten bólogatott. Majd elsápadt, majd elvörösödött, és kirohant a templomból. Az asszonyok aznap este összegyűltek a szent ereklye körül, és Maria is egyetértett abban, hogy új férje derék, erős és igen gusztusos ember, de túlságosan érzékeny és mogorva. Nem kellett volna magára vennie a Padre szavait, sem azt, hogy a „nem torcellói lélek maga teremti saját ördögét”, sem azt, hogy a „boldogságot nem hálóval kell kifogni, hanem alá kell merülni az életbe”.

- Ezek csak olyan példázatok, nem kell pontosan értelmezni, a Padre nem is akarja, hogy mindent megértsünk, azért mondja így... – merengett Francesca, és mosolyogva végignézte, hogyan dőfi combjába fullánkját egy szúnyog, és duzzad vörösre potroha
- Szúnyog Luca napján...

Francesca volt az első lázas beteg. Újév előtt egy nappal halt meg, a Padre gyönyörű misét mondott érte, Maria zokogott, barátnőibe kapaszkodott. Ernesto, mióta kirohant, nem tette be lábát a templomba.

fekete fátyol

Velencében épült a dóm. Ha arról fújt, a szél a kőfaragók pengő munkájának ütemes zaját Torcellóra hozta. Padre Marcót bosszantotta a zaj, de a torcellóiak Velencébe vágtyak. Fehér fátylat viselt már mindenki, arcukat és nyakukat takarták, az ágyakat is fátyollal függönyözték a szúnyogok ellen – és minden héten volt, akinek fekete fátylat kellett viselnie.

Padre Marco megérkezésétől lelassult az élet a szigeten, mintha egyetlen, jóllakott, nyári délutánján lustálkodna mindenki. De Francesca halála visszazökkentette az időt, és a hetenkénti újabb lázas halál lökött is egyet rajta. Békétlen kapkodás lett úrrá a torcellóiakon.

Amikor Ernesto izzadni kezdett és nem ment le a tengerhez – pedig nyolcvannégy napja mindig kivetette a hálót a langyos és sűrű tengerbe, holott már csak a bolond remélt halat –, hanem befeküdt az ágyba, és a feszülettel a mellén imádkozott, Maria Szent Cecília koponyájához futott, és letépte róla a fátylat:

– Te már minek hordanád, neked mi árthat?!

Aztán a papot kereste. A Padre a kikötőben állt, Maria megijesztette, ahogy hátulról elkapta a kezét.

– Atyám, a férjem is megkapta!

– Nem tudok segíteni rajtatok, ha nem tértek vissza a helyes útra, belefulladtok a boldogtalanságba, elnehezültök, ahogyan az egész szigetet húzza le ez a mocsár. Ernesto miért nem akar boldog lenni?

– Akart, Atyám, akart! Csak nem érthette még, amit nekünk tanítottál. Meg a felmelegedett tenger, ez egy halásznak rossz jel. Most jöjjön, gyóntassa meg!

Padre Marco átvágott a szigeten, Maria egy darabig futott vele, de megállították a barátnői, akik ládákat vonszoltak a kikötő felé. Sírva búcsúzkodtak, a fátylakat felhajtva csókolták egymás arcát.

– Örülök, hogy eljött, Atyám! – mondta a halász izgatottan, arca fénylett, tekintete homályos volt. – Egyszer már megleckéztetett az ördög. Chiara, az első feleségem is gyönyörű volt és játékos, mint Maria, semmi mást nem akart, csak aggodalom nélkül élni. Kacagott rajtam, amikor azt mondtam, ez lehetetlen, mert az ördög mindig munkálkodik, és gáncsot vet a boldogságnak, csak búskomorsággal kerülhetjük el az ördög figyelmét. Chiara kérlelt, hadd jöjjön ki velem a tengerre, azt mondta, nézni akar, ahogy a hálómat visszasedem, ahogy megfeszül a nyakam és a vállam. Hiú voltam, és igen, valóban boldog! A csónak peremére álltam, Chiara ajkai megnyíltak, szerelmesen nézett fel rám, én meg csak játszottam, hogy milyen erős és szabad vagyok – annyira, hogy felborultunk. És olyan erős voltam, hogy nem tudtam felhúzni Chiarát a tengerből! Érti, Padre?! Alámerültem, és láttam őt, de nem értem el. Az én hálómbe akadt, húzta lefelé, feljöttem, a csónakba kapaszkodva ziháltam, és mentem újra a víz alá. Meg akartam halni. De amikor elfogyott a levegőm, kezem és lábam önkéntelen tolt felfelé, üvöltve vettem levegőt. Nagy ára van a boldogságnak, Atyám, percekért fizetünk éveket, törlesztünk az ördögnek.

Arwen, flickr.com

Padre Marco elmerengett, hogy a boldog évek, amiket a fényes Torcellón töltött a kacagó asszonyok és a büszke férfiak között, ez – várható élettartalmát számlálva – már nem fizethető meg, akkor sem, ha mostantól kénköves eső hull rá és lábát férgek rágcsálják. De nem akart egy haldoklóval vitatkozni.

– Teljesítse egy halász utolsó kívánságát! Mentsék meg a szigetet! Emeljenek kőhidat a kis vízfolyás fölé, ott a ligetben, amit Maria a „boldogság kertjének” nevez, ahol test alakú nyomokat mutat a pázsit eső után. Tartson misét ott, Padre, nevezzék el az Ördög hídjának, mondja ki, hogy harcba szállnak vele! Az ördög nagyra becsüli a küzdelmet, csak a mellőzést bünteti.

Ernestót három másik férfival egyszerre temette el a Padre. Összeharapott szájjal álltak az özvegyek a sírnál – csak ketten, mert a néhai mészáros özvegye még a temetés előtt családotul elhagyta Torcellót.

nem engedett a haldokló anya kérésének

Padre Marco megáldotta a kis híd alapkövét, és otthagyta az építőket. Alig mozdult, nem beszélt. Maria fogadta a kikötőben a muránói papot, aki az elnémult torcellói plébános helyett

elvégezte a temetéseket és egy váratlan keresztelőt is. Magasra emelték a fiúgyermeket. „A világosság megmutatkozik az újszülöttben, és a sötétség idején reményt ad a bűnbánóknak!”, énekelte a pap, és az apa nem engedett a haldokló anya kérésének, nem keresztelték Marcónak, Francesco lett.

Padre Marcót is ez a muránói pap temette, Maria segédkezett mellette. A plébános oszlopos villájának legszebb köveit már az épülő Velencébe szállították. „Ördögi éveket élt át a sziget, hogy nem süllyedt el egészen, a Te kegyelmed, mindenható Atyám, mert az ember bűnös és gyenge, óránként kell megváltanod, hogy ne álljon a Sátán szolgálatába...”, harsogta a pap, és Maria látta, ahogy egy galamb reptében rátojik az új hídra.

*

„Nem tudom, Kedvesem, én is elmocsarasodom, akár ez a sziget, mintha nem is akarnék boldog lenni...” – írta lassan, és a távolba nézett, mintha folytatni akarná, de megrázta fejét, és csak aláírta: *Szerellemmel, E.*

– Signore Ernesto! Uram, elkészült az ebéd, jöjjön be! – kiabált a verandáról a szakácsnő.

– Máris megyek, csak elkészítem a postát, ebéd után vigye ki a két borítékot a kikötőbe, kérem! – felelt a férfi, és még egyszer átlapozta a már összehajtogatott íveket. Bólogatva újra olvasta az utolsó sorokat, és a lap aljára szépen formálva írta:

*„A novella megjelenésére, terveim szerint, már otthon leszek! Tisztelettel, E.
Hemingway*

1961. április 30. Torcello, Itália”

felső kép | Annette Dubois, flickr.com